

UDC: 330.131.7

A. Katsan, postgraduate State Agrarian and Engineering University in Podilya

CREDIT PRODUCTS JSC “UKREXIMBANK” AGRICULTURAL ENTERPRISES

Annotation. Considered feature of banks in Ukraine credit products and sources of credit, given the general description of the main methods of credit resources of banks are considered and analyzed stages of the loan, analyzed scientific publications on issues of credit activity of banks. The following general characteristics of the studied bank JSC «Ukreximbank» and features to provide its credit products, the availability of bank loans is analyzed, identified problems kredyтуwannyav bank.

Established that JSC «Ukreximbank» has the right to engage and provide the name and on behalf of the Cabinet of Ministers of Ukraine or other authorized state authority under the law to legal entities-residents of Ukraine loans in local and foreign currency, the return to creditors which are guaranteed by the Cabinet of Ukraine or other authorized state person, to promote the development of priority sectors of the economy, restructuring and modernization of the export potential of domestic enterprises under government programs.

Keywords: bank, credit, mortgage, business, challenges, results, products, manufacturing, finance.

А.М. Кацан, аспірант ПДАТУ*

КРЕДИТНІ ПРОДУКТИ АТ «УКРЕКСІМБАНК» АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВАМ

Розглянута особливість кредитних продуктів банків України та джерел формування кредитних ресурсів, наведена загальна характеристика основних методів управління кредитними ресурсами банківських установ, розглянуті та проаналізовані етапи надання кредиту, проаналізовано наукові публікації з проблематики кредитної діяльності банків.

Наведена загальна характеристика діяльності досліджуваного банку АТ «Укрексімбанк» та особливості надання його кредитних продуктів, проаналізовано забезпеченість та визначено проблеми кредитування. Встановлено, що АТ «Укрексімбанк» має право залучати та надавати кредити від імені та за дорученням Кабінету Міністрів України з метою сприяння розвитку пріоритетних галузей економіки, структурній перебудові та модернізації, розвитку експортного потенціалу вітчизняних підприємств відповідно до державних програм.

Ключові слова: банк, кредит, застава, підприємство, проблеми, результати, продукти, виробництво, фінанси.

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор М.В. Місюк

© А.М. Кацан, 2015

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах інтеграції України у світовий економічний простір набуває актуальності проблема підвищення конкурентоспроможності та ефективності господарювання суб'єктів економічної діяльності в аграрній сфері економіки на основі ефективного використання фінансово-кредитних механізмів.

Одним із основних і найефективніших способів досягнення поставленої мети є надання різноманітних кредитних продуктів аграрним підприємствам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва України виступають об'єктом численних досліджень та відображені в наукових працях вітчизняних вчених: В.М. Алексійчука, О.Є. Гудзь [1], М.Я. Дем'яненка, П.Т. Саблука, П.А. Стецюка [2] та інших. Оцінюючи їх змістовні підходи щодо фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва України, зауважимо, що сучасний спектр та наявність відчутних похибок і неврегульованих проблем потребують здійснення додаткових досліджень в контексті зміни умов та пошуку ефективних практичних заходів їх розв'язання через пропозицію для сільськогосподарського виробника привабливих кредитних продуктів.

Формулювання цілей статті: дослідження факторів впливу кредитних продуктів на розвиток аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. АТ «Укрексім-банк» посідає одне з провідних місць на ринку кредитування підприємств усіх галузей економіки, в тому числі і аграрного сектору. За обсягами кредитування клієнтів аграрного сектору Банк входить до п'ятірки найактивніших банків-кредиторів.

Суб'єкту господарювання рекомендовано звертатися до банку на початковому етапі роботи над проектом для отримання консультацій працівників банку щодо оформлення необхідних документів та порядку роботи з ним. З метою визначення рівня кредитного ризику та проведення відповідних заходів, спрямованих на запобігання неповерненню кредитних коштів, банк має право вимагати у

суб'єкта господарювання будь-яку інформацію про його господарську діяльність. Банк має право без пояснень відмовити суб'єкту господарювання в наданні кредиту після розгляду пакета документів.

1. Основні вимоги, яким має відповідати суб'єкт господарювання для отримання фінансування у банку:

1.1. Суб'єкт господарювання – резидент України.

1.2. Строк фактичної фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання не менше 1 року, що підтверджується фінансовими документами (баланс та форма 2).

1.3. Суб'єкт господарювання стабільно працює, є кредитоспроможним та платоспроможним.

1.4. Відсутність фактів прострочень виконання зобов'язань за кредитними операціями суб'єкта господарювання не менше як за останні 12 місяців.

1.5. Відношення суми зобов'язань за кредитними операціями, включаючи суму кредиту, що планується отримати, до суми власного капіталу суб'єкта господарювання становить переважно не більше 70:30.

2. Основні вимоги щодо кредитного проекту:

2.1. Проект – фінансово окупний та прогностичні розрахунки підтверджують спроможність суб'єкта господарювання вчасно та у повному обсязі погасити кредит та проценти/ комісії/ інші платежі за кредитом.

2.2. При фінансуванні інвестиційних проектів/проектному фінансуванні: власний внесок суб'єкта господарювання в проект становить не менше 30% від його вартості.

2.3. Проект не передбачає: спрямування кредитних коштів на формування та збільшення статутного фонду комерційних банків та/або інших суб'єктів господарювання; виробництва з високим екологічним ризиком та небезпечних товарів; виробництва, поставання, торгівлю забороненими препаратами; ввезення шкідливих відходів, продуктів, товарів відповідно до обмежень, встановлених державою.

3. Основні вимоги щодо забезпечення:

3.1. Кредит має бути забезпечений ліквідною заставою/

іпотекою, дисконтована вартість якої з урахуванням ліквідності має покривати суму Кредиту (без урахування процентів) переважно до 200%, при цьому 120% суми зобов'язань має покриватися майном, що приймається Банком в якості основного забезпечення.

3.2. У заставу/іпотеку можуть бути надані будь-які майнові права чи майно, що належать суб'єкту господарювання та/або третій особі, що можуть бути прийняті у заставу/іпотеку згідно з чинним законодавством України. При проектному фінансуванні, як правило, в якості основного забезпечення оформляється майно (нерухомість, обладнання тощо) самого проекту та надається порука кредитоспроможного поручителя.

3.3. При визначенні можливості прийняття майна у заставу/іпотеку, представниками банку обов'язково проводиться його перевірка, у тому числі перевірка наявності предмета застави/іпотеки та умов його зберігання.

3.4. Майно, оформлене у заставу/іпотеку, підлягає страхуванню на користь банку від ризиків за переліком, визначеним банком, в акредитованій банком страховій компанії.

Витрати щодо страхування предмета застави/іпотеки сплачує заставодавець (іпотекодавець).

3.5. Майно, оформлене у заставу/іпотеку, підлягає періодичній оцінці суб'єктом оціночної діяльності – акредитованій банком оціночній компанії. Витрати щодо здійснення оцінки предмета застави/іпотеки сплачує заставодавець (іпотекодавець).

3.6. Договори застави підлягають нотаріальному посвідченню згідно з чинним законодавством України та вимогами банку.

Платежі з нотаріального посвідчення договорів застави/іпотеки сплачує заставодавець (іпотекодавець).

4. Вимоги до надання документів:

4.1. Перелік документів, які надаються до банку для експертизи кредитного проекту, надається згідно встановлених банком вимог. Документи, зазначені в переліку, можуть не ви-

магатись у випадку їх наявності у банку.

4.2. Форма подання документів суб'єктами господарювання (оригінали/завірені нотаріально копії; копії, засвідчені підписом уповноваженої особи та печаткою підприємства) вказана у переліку.

4.3. Копії документів (окрім посвідчених нотаріально) мають бути засвідчені підписом керівника/уповноваженої особи та печаткою підприємства. Одночасно з копіями надаються докази обрання/призначення на посаду керівника, докази наявності повноважень уповноваженої особи, яка посвідчує вірність копій документів.

Первинний перелік документів для розгляду питання щодо кредитування (попереднє рішення приймається протягом 24 годин з дати отримання документів від потенційного позичальника):

1. Анкета-заява на одержання кредиту встановленої форми для юридичних осіб і для фізичних осіб-підприємців.

2. Копії фінансової звітності позичальника/поручителя за минулий та поточний роки на кожну звітну дату (з урахуванням фактичного періоду проведення господарської діяльності).

Страховання об'єкта кредитування: договір страхування укладається на узгоджених з банком умовах між позичальником та страховою компанією, обраною ним зі списку акредитованих в АТ «Укрексімбанк».

Не дивлячись на наявні проблеми, АТ «Укрексімбанк» пропонує суб'єктам господарювання різноманітні кредитні продукти, в т.ч. в рамках реалізації спільних програм з міжнародними/іноземними фінансовими організаціями, для фінансування потреби в оборотному капіталі, а також інвестиційних потреб.

Розглянемо результати діяльності АТ «Укрексімбанк» на основі табл. 1.

Показники фінансового стану АТ «Укресімбанк», тис. грн.

Найменування статті	На 01.01. 2015	На 01.01. 2014
1	2	3
АКТИВИ		
Грошові кошти та їх еквіваленти	15 116 963	7 222 975
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку	-	740 957
Торгові цінні папери	6 882 115	-
Кошти в інших банках, у т. ч.:	3 264 179	1 930 220
в іноземній валюті	1 042 862	1 090 372
резерви під знецінення коштів в інших банках	(335 029)	(98 205)
Кредити та заборгованість клієнтів, у т. ч.:	52 093 575	42 273 618
кредити та заборгованість юридичних осіб, у т. ч.:	51 714 388	41 791 949
в іноземній валюті	34 584 478	22 769 400
резерви під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів	(23 698 138)	(8 694 768)
кредити та заборгованість фізичних осіб, у т. ч.:	379 187	481 669
в іноземній валюті	182 233	252 971
резерви під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів	(809 915)	(338 227)
Цінні папери в портфелі банку на продаж, у т. ч.:	40 807 758	33 117 137
резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	(334 886)	(400 220)
Цінні папери в портфелі банку до погашення, у т. ч.:	820 866	1 370 663
резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	-	(18 236)
Інвестиційна нерухомість	1 986 087	3 666 666
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	773 860	639 408
Відстрочений податковий актив	1 048 179	*
Основні засоби та нематеріальні активи	2 262 991	2 288 170
Інші фінансові активи, у т. ч.:	572 553	629 029
резерви під інші фінансові активи	(208 212)	(17 344)
Інші активи, у т. ч.:	370 701	364 132
резерви під інші активи	(15 132)	(23 582)
Усього активів, у т. ч.:	125 999 827	94 242 975
в іноземній валюті	71 990 120	43 104 995
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Кошти банків, у т. ч.:	10 524 441	12 285 562
в іноземній валюті	4 975 967	2 764 458
Кошти клієнтів, у т. ч.:	60 125 796	42 970 258
кошти юридичних осіб, у т. ч.:	38 255 796	25 704 016
в іноземній валюті	25 784 890	14 826 567
кошти юридичних осіб на вимогу, у т. ч.:	28 106 094	16 233 369
в іноземній валюті	22 323 302	12 788 164
кошти фізичних осіб, у т. ч.:	21 870 000	17 266 242
в іноземній валюті	13 901 836	9 414 086
кошти фізичних осіб на вимогу, у т. ч.:	2 695 553	1 784 889
в іноземній валюті	1 434 588	709 261
Інші залучені кошти	32 956 190	16 046 742
Усього зобов'язань, у т. ч.:	112 463 606	76 157 694
в іноземній валюті	84 566 353	46 654 011
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Статутний капітал	16 689 042	16 514 051
Незарєстровані внески до статутного капіталу	5 000 000	-
Нерозподілений прибуток	(9 644 125)	403 907
Резервні та інші фонди банку	162 926	151 203
Резерви переоцінки	1 328 378	1 016 120
Усього власного капіталу	13 536 221	18 085 281
Усього зобов'язань та власного капіталу	125 999 827	94 242 975

Як видно з даних таблиці 1, за рік грошові кошти та їх еквіваленти зросли вдвоє, майже на чверть виросла кредитна заборгованість клієнтів в основному в іноземній валюті, майже на половину зросли зобов'язання перед юридичними особами (в основному на вимогу), в т.ч. в іноземній валюті. Банком сформовано значні резерви під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, що вказує на низьку якість кредитного портфеля та зростання проблемної заборгованості, а відповідно збиткову діяльність.

Агрокредит «Інвестиційний» АТ «Укрексімбанку» призначений для фінансування основних засобів, які будуть використовуватися в господарській діяльності:

Нерухомість:

– агропромислові комплекси, обслуговуючі будівлі та споруди, елеватори (обладнання для зберігання або сушіння с.- г. продукції), у т.ч. земельні ділянки, на яких вони знаходяться;

– земельні ділянки (несільськогосподарського призначення) для спорудження агропромислових комплексів, обслуговуючих будівель та споруд;

– тваринництво: тварини, які будуть обліковуватися на рахунках основних засобів протягом строку кредитування.

– рослинництво/садівництво: багаторічні насадження, які будуть обліковуватися на рахунках основних засобів протягом строку кредитування.

Терміни у разі фінансування: нерухомості, корпоративних прав – до 60 місяців; інших інвестиційних цілей – до 36 місяців. Вид: кредит або невідновлювана кредитна лінія. Валюта: національна або іноземна. Авансовий (власний) внесок: від 30% від вартості об'єкта кредитування/проекту.

Забезпечення кредиту: об'єкт кредитування та/або інше нерухоме майно, що належить позичальнику/майновому поручителю на правах власності та знаходиться на території України; нерухомість житлового/нежитлового призначення (у разі якщо земельна ділянка, на якій розташована нерухомість, перебуває у власності Позичальника/майнового поручителя – разом з такою земельною ділянкою); земельна ділянка несільськогосподарського призначення (на якій відсутні будівлі, споруди тощо); інше ліквідне забезпечення.

Періодичність сплати процентів та комісійних платежів: щомісячно, з 1 по 7 число місяця, наступного за звітним (у січні та травні – до 15 числа).

Погашення: щомісячно/щоквартально, за індивідуальним графіком залежно від особливостей проекту. Можливо встановлення відстрочки погашення основного боргу до 12 місяців (з урахуванням строку кредитування та строку окупності кредитного проекту).

Мета кредиту: Агрокредит «Сільгосптехніка» – придбання сільськогосподарської техніки та обладнання, які будуть використовуватись у господарській діяльності (далі разом – сільськогосподарська техніка): нова сільськогосподарська техніка; сільськогосподарська техніка, що була у використанні, виготовлена в Україні та/або країнах СНД, строк експлуатації якої на дату укладання Кредитного договору не перевищує 3 роки, сільськогосподарська техніка інших країн виробництва – строк експлуатації якої не перевищує 5 років.

Терміни у разі фінансування: нової сільськогосподарської техніки іноземного виробництва – до 60 місяців (крім с.-г. техніки виробництва країн СНД); іншої сільськогосподарської техніки – до 36 місяців. Вид: кредит або невідновлювана кредитна лінія. Валюта: національна або іноземна.

Авансовий (власний) внесок сплачується до надання кредитних коштів у розмірі: 15% і більше – для нової сільськогосподарської техніки; 20% і більше – для іншої сільськогосподарської техніки.

Забезпечення кредиту: об'єкт кредитування; нерухоме майно (нерухомість житлового/нежитлового призначення (у разі, якщо земельна ділянка, на якій розташована нерухомість, перебуває у власності Позичальника/майнового поручителя – разом з такою земельною ділянкою) та/або земельна ділянка несільськогосподарського призначення (на якій відсутні будівлі, споруди тощо)), що належить Позичальнику/майновому поручителю на правах власності та розташоване на території України; застава транспортних засобів та/або обладнання (устаткування) в якості додаткового забезпечення до вищезазначених предметів забезпечення; інші основні засоби, які використовуються в господарській діяльності; інші види забезпечення в якості додаткового забезпечення, що належать позичальнику/майновому поручителю на правах власності та розташовані на території

України; та/або права вимоги коштів у національній та/або іноземній валюті з вкладного (депозитного) рахунку, відкритого у Банку; інше ліквідне забезпечення.

Періодичність сплати процентів та комісійних платежів: щомісячно, з 1 по 7 число місяця, наступного за звітним (у січні та травні – до 15 числа).

Погашення: щомісячно/щоквартально, як правило, рівними сумами у межах кожного року кредитування. У разі придбання нової сільськогосподарської техніки може надаватися відстрочка погашення основного боргу до 12 місяців (за наявності відповідного обґрунтування).

Мета кредиту: Агрокредит «Оборотний» – фінансування поточних потреб

Термін: до 12 місяців. Вид: кредит, невідновлювана чи відновлювана кредитна лінія. Валюта: національна. Авансовий (власний) внесок: без обмежень.

Забезпечення кредиту: нерухоме майно (нерухомість житлового/нежитлового призначення (у разі, якщо земельна ділянка, на якій розташована нерухомість, перебуває у власності Позичальника/майнового поручителя – разом з такою земельною ділянкою) та/або земельна ділянка несільськогосподарського призначення (на якій відсутні будівлі, споруди тощо)); та/або транспортні засоби; та/або обладнання (устаткування); та інші основні засоби, які використовуються в господарській діяльності; та/або товари в обороті як основне забезпечення, але не більше 20% від суми кредиту та/або права вимоги коштів у національній та/або іноземній валюті з вкладного (депозитного) рахунку, відкритого у банку; інше ліквідне забезпечення.

Періодичність сплати процентів та комісійних платежів: щомісячно, з 1 по 7 число місяця, наступного за звітним (у січні та травні – до 15 числа). Погашення: не пізніше ніж за 3 останні місяці до закінчення строку користування кредитом з урахуванням сезонності, особливостей операційного циклу. Можлива відстрочка до 9 місяців з урахуванням сезонності.

Мета кредиту на розвиток бізнесу та фінансування інвестиційних витрат: капітальні витрати; здійснення ремонтних робіт; започаткування нового виду/додаткового напрямку діяльності; придбання

комплектуючих, що здійснюється в рамках інвестпроекту; інші капітальні витрати, що пов'язані зі здійсненням господарської діяльності з метою розвитку бізнесу; фінансування рекламних та маркетингових заходів, що здійснюються в рамках інвестпроекту.

Умови кредитування «Розвиток бізнесу» – на суму: від 50 до 30 000 тис. гривень (або еквівалент в іноземній валюті). Терміни: на інвестиційні цілі – до 5 років; при фінансуванні витрат, пов'язаних з рекламними та маркетинговими заходами та/або придбанні комплектуючих – термін кредитування до 12 місяців. Вид: кредит або невідновлювана кредитна лінія. Валюта: національна або іноземна.

Авансовий (власний) внесок у разі: започаткування нового виду діяльності – не менше 30 процентів від вартості проекту; в інших випадках – власний внесок може бути зменшений.

Комісійна винагорода: визначається згідно з чинними тарифами комісійної винагороди АТ «Укресімбанк». Періодичність сплати процентів та комісійних платежів: щомісячно, з 1 по 7 число місяця, наступного за звітним (у січні та травні – до 15 числа).

Погашення: щомісячно, як правило, рівними сумами у межах кожного року кредитування. Пільговий період: 12 місяців (не пізніше ніж протягом 3-х останніх місяців – у разі кредитування на строк до 12 місяців).

Висновки. Враховуючи перспективи розвитку аграрного сектора в цілому, а також те, що малий та середній бізнес є основою розвитку цього сегменту економіки та має найбільші перспективи розвитку, «Укресімбанк» пропонує низку банківських продуктів суб'єктам господарської діяльності агропромислового сектору: «Інвестиційний», «Сільгосптехніка», «Оборотний», а також інші на розвиток бізнесу та фінансування інвестиційних витрат.

Для вирішення проблеми кредитного забезпечення аграрного сектору потрібно включити застосування інструментів, прийомів та методів, які дозволять ефективно задіяти фінансові механізми: самокупності; відповідальності; самофінансування; змішаного фінансування; державної фінансової підтримки.

Необхідно створити умови для доступного і своєчасного забезпечення потреб сільськогосподарських товаровиробників в кредитних ресурсах; фондів підтримки кредитування сільського господар-

ства; розробити ефективні механізми пільгового, іпотечного кредитування, фінансового лізингу, пільгового оподаткування; ціноутворення, управління ризиком, страхування. Необхідно переглянути ряд програм для підтримки аграрних підприємств та обрати економічно обґрунтовані, які будуть задовольняти державу, банк і кожне окреме сільськогосподарське підприємство.

Список використаних джерел

1. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О.Є. Гудзь. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
2. Стецюк П.А. Методологія та механізми фінансового забезпечення розширеного відтворення аграрного виробництва / Стецюк П.А. // Вісник Сумського аграрного університету. – 2010. – № 2. – С. 132-138.
3. Інформація Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Матеріали офіційного сайту Національного банку України. – 2015: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Матеріали офіційного сайту АТ «Укрєксимбанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/personal/>

***Аннотация.** Рассмотрена особенность кредитных продуктов банков Украины и источников формирования кредитных ресурсов, наведена обшая характеристика основных методов управления кредитными ресурсами банковских учреждений, рассмотрены и проанализированы этапы предоставления кредита, проанализировано научные публикации по проблематике кредитной деятельности банков. Наведена обшая характеристика деятельности исследуемого банка АО «Укрэксимбанк» и особенности предоставления его кредитных ресурсов, проанализировано обеспечения и определено проблемы кредитования. Установлено, что АО «Укрэксимбанк» имеет право привлекать и предоставлять кредиты от имени и по поручению Кабинета Министров Украины с целью содействия развития приоритетных отраслей экономики, структурной перестройке и модернизации, развитию экспортного потенциала отечественных предприятий в соответствии с государственными программами.*

***Ключевые слова:** банк, кредит, залог, предприятие, проблемы, результаты, продукты, производство, финансы*